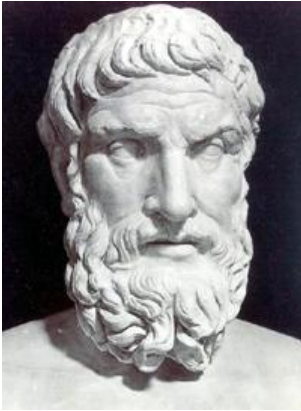

Περί δικαίου και αδίκου (Επίκουρος)

Το φυσικό δίκαιο δεν είναι παρά σύμβαση συμφέροντος, που αποβλέπει στο να μη βλάπτουν και να μη βλάπτονται μεταξύ τους οι άνθρωποι.

Δεν υπάρχει δίκαιο ή άδικο για τα πλάσματα εκείνα που δεν μπόρεσαν να συμφωνήσουν να μη βλάπτουν και να μη βλάπτονται μεταξύ τους· το ίδιο αληθεύει και για τους λαούς που δεν μπόρεσαν ή δεν θέλησαν να συνάψουν συνθήκες ώστε οι άνθρωποι να μη βλάπτουν και να μη βλάπτονται μεταξύ τους.

Δικαιοσύνη αυτή καθαυτή δεν υπήρξε ποτέ. Συνθήκη ήταν πάντα, που κατά τόπους γεννιόταν μέσα από τις αμοιβαίες συναναστροφές των ανθρώπων, και απέβλεπε στο να μη βλάπτουν και να μη βλάπτονται μεταξύ τους.

Η αδικία από μόνη της δεν αποτελεί κακό. Είναι κακό ως προς το φόβο που ελλοχεύει στο μυαλό αυτού που την διαπράττει, ότι δεν θα ξεφύγει από εκείνους που έχουν οριστεί ως τιμωροί αδίκων πράξεων.

Κανένας απ' αυτούς που κρυφά καταπατούν τα όσα συμφώνησαν μεταξύ τους οι άνθρωποι ώστε να μη βλάπτουν και να μη βλάπτονται, δεν είναι δυνατό να πιστεύει πως θα μένει απαρατήρητος, έστω κι αν μέχρι τώρα έχει ξεφύγει χιλιάδες φορές· γιατί δεν είναι βέβαιο πως θα ξεφεύγει μέχρι το τέλος.

Δεν είναι δυνατόν να μη φοβάται κάποιος που προκαλεί τον φόβο.

Ο δίκαιος είναι ο πιο ατάραχος άνθρωπος, ενώ ο άδικος ζει γεμάτος ταραχή.

Από τα όσα θεωρούνται δίκαια σύμφωνα με τον νόμο, θέση στο χώρο της δικαιοσύνης έχει εκείνο που αποδεδειγμένα ωφελεί όσον αφορά στις ανάγκες των κοινωνικών σχέσεων -είτε αποβαίνει το ίδιο για όλους, είτε όχι. Αν όμως κάποιος θεσπίσει έναν νόμο που δεν αποβαίνει προς όφελος της κοινωνικής ζωής, ο νόμος τούτος δεν έχει τον φυσικό χαρακτήρα του δικαίου. Αυτό που κατά τον νόμο είναι ωφέλιμο, έστω κι αν κάποτε διαφοροποιείται, για ορισμένο χρονικό διάστημα βρίσκεται εναρμονισμένο με την έννοια του δικαίου και δεν παύει, για εκείνο ακριβώς το διάστημα, να θεωρείται δίκαιο από όσους δεν ταραάζονται από κούφια λόγια και δεν χάνουν από το βλέμμα τους την πραγματικότητα.

Πηγή: «Κύρια δόξα», «Γνωμολόγιον» («Επίκουρος», Εκδόσεις «Θύραθεν»)